PARTENERIATUL ȘCOALĂ-FAMILIE ÎN CONTEXTUL SARCINILOR ȘCOLARE: PROVOCĂRI ȘI SOLUȚII PEDAGOGICE

SCHOOL-FAMILY PARTNERSHIP IN THE CONTEXT OF SCHOOL TASKS: CHALLENGES AND PEDAGOGICAL SOLUTIONS

CZU: 37.064.1:37.091.322 **https://doi.org/10.59295/spd2025s.85**

Valeria PASCARU-GONCEAR
ORCID: 0000-0001-9243-5818
E-mail: valeriagoncear@mail.ru
Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Sumary: *The relationship between school and family represents a key component of educational success. However, the increasing academic pressure and misaligned homework expectations have generated tension between teachers and parents, often resulting in the replacement of students' autonomy with parental involvement. This paper, grounded in psycho-pedagogical and educational counseling perspectives, explores the main challenges of school–family collaboration in managing homework and proposes practical pedagogical solutions for strengthening this partnership through dialogue, empathy, and balanced educational strategies.*

Keywords: *educational partnership, school tasks, teacher-parent relationship, autonomy, educational/ psychopedagogical counseling, school-family cooperation.*

INTRODUCERE

În pedagogia contemporană, parteneriatul școală–familie este recunoscut ca o condiție esențială pentru dezvoltarea armonioasă a elevului și pentru funcționarea eficientă a sistemului educațional. Comunicarea dintre profesori și părinți, participarea acestora la procesul educativ și coerența mesajelor transmise copilului constituie factori determinanți ai succesului școlar. Totuși, realitatea cotidiană relevă adesea un decalaj între idealul cooperării și practica efectivă, în care părinții percep cerințele școlare ca excesive, iar profesorii reclamă lipsa de implicare constructivă din partea familiei.

Unul dintre cele mai discutate aspecte ale acestei relații este problematica temelor pentru acasă și a sarcinilor școlare, adesea necorelate cu nivelul de dezvoltare al elevului sau cu timpul disponibil al familiei. În loc să stimuleze autonomia și responsabilitatea, sarcinile școlare pot genera dependență și tensiune, atunci când părinții devin executanții lucrărilor școlare. În acest context, rolul consilierii educaționale devine crucial pentru restabilirea echilibrului și a unei comunicări funcționale între toți actorii educaționali.

DISCUŢII

Relația dintre școală și familie este analizată în multiple paradigme pedagogice și psihologice. Conform *modelului ecologic al dezvoltării* propus de *U. Bronfenbrenner (1979)*, educația copilului are loc în interacțiunea dintre microsisteme – școala și familia fiind două contexte esențiale. Armonizarea acestora influențează direct dezvoltarea cognitivă, emoțională și socială a elevului. În acest sens, parteneriatul educațional nu se reduce la colaborare administrativă, ci devine o relație de *co-responsabilitate educativă*, bazată pe încredere reciprocă și dialog.

Din perspectivă psihopedagogică, părinții reprezintă primii educatori ai copilului, iar profesorii – formatorii competențelor școlare și sociale. Un parteneriat echilibrat presupune continuitate între educația de acasă și cea din instituția școlară, valori comune și obiective educaționale convergente.

Numeroși autori contemporani (Epstein, 2018; Deslandes, 2019) subliniază că un climat de încredere între familie și școală se construiește prin:

- comunicare transparentă,
- participare activă a părinților la viața școlară,
- valorizarea contribuțiilor părinților în procesul educativ,
- recunoașterea diversității culturale și socioeconomice a familiilor.

În cadrul acestor relații, **temele pentru acasă** sunt percepute nu doar ca instrument didactic, ci și ca indicator al calității interacțiunii profesor–părinte–elev. Atunci când sarcinile sunt adaptate posibilităților elevului și sprijinite de o atitudine empatică, ele devin un spațiu de învățare comună și de responsabilizare. În schimb, atunci când sunt excesive sau neadecvate, generează anxietate, frustrare și conflict.

Astfel provocările actuale în relația școală–familie privind sarcinile școlare se pot contura în jurul câtorva aspecte:

Dezechilibrul între cerințele școlii și posibilitățile elevilor care se referă la faptul că în multe contexte educaționale, sarcinile școlare nu reflectă diferențele individuale de învățare, ritmul cognitiv și capacitatea de concentrare a elevilor. Din dorința de a stimula performanța, profesorii pot solicita teme prea complexe, care depășesc nivelul de autonomie al copiilor. Această neconcordanță îi determină pe părinți să intervină, adesea substituindu-se elevului în realizarea temelor, fapt ce duce la dependență și diminuarea motivației intrinseci a elevului.

Implicarea parentală distorsionată care presupune că implicarea părinților este benefică atunci când se limitează la susținerea emoțională și la ghidarea copilului, însă devine dăunătoare atunci când părintele preia controlul procesului educativ. Fenomenul „părintelui elev" apare frecvent acolo unde școala transmite cerințe rigide, iar părinții, din anxietate de performanță, execută temele în locul copiilor. Această dinamică produce *tensiuni între părinți și profesori,* dar și între părinți și propriii copii, erodând sensul educației ca proces formativ.

Comunicarea deficitară între profesori și părinți. Dialogul educațional este adesea limitat la aspecte administrative sau la sesizări negative. Lipsa unei comuni-

cări eutentice, empatice și continue determină neînțelegeri privind scopul sarcinilor și modalitățile de sprijin. Profesorii se plâng de neimplicarea părinților, iar părinții – de lipsa de claritate și de exagerarea cerințelor. În absența unui canal de comunicare psihopedagogică, fiecare parte acționează pe baza propriilor presupuneri, fără o înțelegere reală a celuilalt.

Presiunea performanței și evaluarea comparativă se referă la ceea că într-un sistem educațional axat pe rezultate măsurabile, părinții și profesorii transferă copiilor propria anxietate legată de succes. Sarcinile școlare devin un câmp de luptă pentru validare și competiție, nu un instrument de dezvoltare personală. Această presiune generează stres, scăderea stimei de sine și chiar rezistență la învățare.

Contextul socio-economic și cultural al familiilor este important pentru că nu toate familiile au resurse educaționale, timp sau competențe pentru a sprijini copilul. Părinții cu nivel educațional scăzut sau cu program de muncă extensiv resimt o dublă vinovăție: nu pot ajuta copilul și, totodată, se simt criticați de profesori. De aici apare o fractură de comunicare și o retragere din parteneriatul școală–familie, ceea ce amplifică inegalitățile educaționale.

Din punct de vedere psihopedagogic, tensiunile dintre școală și familie privind sarcinile școlare afectează direct dezvoltarea copilului în trei planuri:

- *Cognitiv***:** copilul învață mai puțin eficient, deoarece accentul se mută de la proces la rezultat; autonomia și gândirea critică sunt diminuate.
- *Afectiv:* copilul resimte presiune și anxietate, percepând învățarea ca pe o sursă de conflict; relația cu părinții și profesorii devine ambivalentă.
- *Social:* se alterează percepția copilului asupra valorii efortului propriu; în locul motivației interioare apare conformismul sau opoziția.

În termeni de *consiliere educațională*, aceste efecte impun intervenții centrate pe *dezvoltarea autonomiei elevului, educația parentală privind sprijinul adecvat, formarea competențelor de comunicare empatică la profesori*.

Parteneriatul autentic între școală și familie se bazează pe echilibru: școala oferă repere și orientare, familia susține procesul fără a-l substitui, iar elevul rămâne protagonistul propriei formări.

Consilierea *educațională* sau *psihopedagogică* reprezintă, în contextul contemporan, mecanismul principal de mediere între așteptările profesorilor, nevoile părinților și posibilitățile reale ale elevilor. În fața tensiunilor generate de sarcinile școlare, consilierul psihopedagog are rolul de a facilita comunicarea, de a reduce percepțiile distorsionate și de a promova o cultură a cooperării bazată pe empatie, încredere și respect. Funcțiile principale ale consilierii educaționale/ psihopedagogice în acest context se referă la:

- Funcția de mediere – consilierul facilitează dialogul constructiv între profesor și părinte, clarificând scopurile educaționale ale sarcinilor și ajustând așteptările reciproce.
- Funcția de orientare – sprijină profesorii în adaptarea conținutului și volumului temelor la particularitățile de vârstă și nivelul de dezvoltare al elevilor.

- Funcția formativă – oferă părinților modele de sprijin educațional echilibrat, evitând substituirea copilului.
- Funcția preventivă – identifică din timp semnele de stres și conflict generate de presiunea școlară și propune activități de echilibrare psihoemoțională.

Într-un cadru instituțional ideal, consilierul educational/psihopedagog devine interfața umană a sistemului școlar – o prezență care atenuează rigiditatea cerințelor, aducând în prim-plan nevoile afective și motivaționale ale copilului.

Pentru a transforma parteneriatul școală–familie într-o colaborare autentică, este necesar un *model integrat de acțiune* bazat pe principiile psihopedagogiei colaborative. În acest sens se oferă următoarea structură de intervenție în cinci etape:

Etapa 1 – Evaluarea climatului relational

Scopul: identificarea disfuncționalităților de comunicare și a gradului de stres legat de sarcinile școlare.

Consilierul colectează date prin chestionare și interviuri privind percepția părinților, profesorilor și elevilor asupra temelor și relației de colaborare.

Etapa 2 – Clarificarea scopului comun

Scopul: construirea unui limbaj comun al cooperării.

Se organizează o ședință de consiliere de grup mixt (profesori–părinți) unde se discută:

- rolul real al temelor,
- diferența între sprijin și substituire,
- nevoile reale ale copilului.

Etapa 3 – Formarea competențelor pedagogice parentale

Scopul: dezvoltarea abilităților de susținere pozitivă și reducerea anxietății parentale.

Consilierul educațional propune ateliere pentru părinți cu teme precum:

- „Cum sprijin copilul fără a face tema în locul lui”;
- „Cum transformăm timpul de studiu într-un moment de conexiune pozitivă”;
- „Motivația copilului – între recompensă și încredere”.

Etapa 4 – Supervizarea și colaborarea profesorilor

Scopul: reconectarea profesorului la dimensiunea umană a învățării.

Profesorii participă la sesiuni de formare în consilierea educațională/psihopedagogică moderate de consilier, vizând:

- adaptarea temelor la diferențele individuale;
- reducerea volumului inutil al sarcinilor;
- utilizarea feedbackului constructiv în locul sancțiunilor.

Etapa 5 – Evaluare și reflecție comună

Scopul: transformarea intervenției punctuale într-un proces durabil de parteneriat educațional.

După o perioadă de implementare, consilierul educațional reia evaluarea inițială pentru a observa modificările de percepție și comportament. Se discută rezultatele și se elaborează un plan de continuitate a cooperării.

Pe baza analizei anterioare, pot fi propuse mai multe direcții de acțiune pedagogică, cu impact atât asupra climatului relațional, cât și asupra performanței școlare.

Reconfigurarea scopului temelor pentru acasă, presupune că temele trebuie să aibă o funcție formativă, nu de verificare mecanică; ele pot include activități de învățare reflexivă, proiecte interdisciplinare sau sarcini creative realizate în familie, dar cu autonomie a copilului și că profesorii ar trebui să formuleze clar *criteriile de reușită*, pentru a evita interpretările diferite între părinți și elevi.

O altă direcție se axează pe *educația parentală continuă.* Școlile pot implementa programe de formare parentală în colaborare cu consilierii educaționali/psihopedagogi, axate pe: managementul stresului educațional; comunicarea eficientă cu profesorii; sprijinirea autonomiei copilului; învățarea emoțională în familie.

Aceste programe pot fi integrate în calendarul școlar ca activități educative nonformale, contribuind la crearea unei culturi a dialogului.

Platformele educaționale pot facilita o comunicare transparentă și constantă între profesori și părinți. De aceea este foarte important *utilizarea tehnologiei pentru cooperare.* Ca exemple de bune practice în acest sens menționăm: portofolii digitale ale elevului, accesibile părinților; feedback individualizat transmis online; grupuri de discuții moderate de consilier, care reduc conflictul și cresc coeziunea comunității școlare ș.a.

Și de asemenea un rol foarte important o au *activitățile de consiliere psihopedagogică de grup pentru elevi.* Elevii pot beneficia de sesiuni de consiliere psihopedagogică de grup referitor la gestionarea temelor, motivația intrinsecă, autoorganizare ș.a. Scopul acestor activități este ca elevii să învețe să-și gestioneze timpul și emoțiile.

Este necesar să se integreze conceptului de „pedagogie a cooperării".Această abordare (Freinet, 2017; Meirieu, 2018) presupune că învățarea se construiește prin colaborare și reflecție comună. Profesorul devine facilitator, iar părintele – partener educațional, nu evaluator.

În acest cadru, sarcinile școlare pot fi transformate în activități de viață: proiecte comunitare, cercetări familiale, jurnale de lectură împărtășite între generații. Important este ca aceste sarcini să fie stabilite în colaborare profesor-părinți-elevi.

CONCLUZII

Analiza relației școală–familie în contextul sarcinilor școlare relevă o tensiune structurală între idealul pedagogic și realitatea practică. Volumul temelor, neadaptarea lor la particularitățile elevilor și lipsa de comunicare eficientă generează frustrări și dezechilibre.

Totuși, aceste dificultăți pot fi transformate în oportunități educaționale prin:

- promovarea unei culturi a dialogului și respectului reciproc;
- implicarea consilierului educațional ca mediator activ;
- formarea părinților și profesorilor pentru cooperare conștientă;
- reorientarea procesului educațional spre dezvoltarea autonomiei elevului.

Un parteneriat autentic școală–familie nu se bazează pe control sau conformism, ci pe încrederea că fiecare copil poate reuși atunci când este sprijinit în mod echilibrat. În această ecuație, școala oferă direcția, familia susține cu afecțiune, iar consilierul educațional menține armonia dintre cele două lumi – cea a cerințelor și cea a nevoilor.

BIBLIOGRAFIE:

1. BRONFENBRENNER, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design.* Harvard University Press.
2. DESLANDES, R. (2019). *Family–School Collaboration in Education: Challenges and Perspectives.* Springer.
3. EPSTEIN, J.L. (2018). *School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools.* Routledge.
4. FREINET, C. (2017). *Pedagogia del buon senso.* Editori Riuniti.
5. MEIRIEU, P. (2018). *Le plaisir d'apprendre.* ESF Éditeur.
6. PASCARU-GONCEAR, V. (2020). *Consilierea familiei în situații de criză.* Chișinău: Tipografia Centrală.
7. BODRUG-LUNGU, V. (2019). *Psihologia familiei contemporane.* Chișinău: CEP USM.
8. HOOVER-DEMPSEY, K. V., & SANDLER, H.M. (2017). *The Role of Parents in Homework: A Review of Research and Practice.* Educational Psychologist, 52(3), 221–236.
9. GROLNICK, W.S. & POMERANTZ, E.M. (2021). *Parent Involvement and Children's Academic Motivation: Theory and Research Advances.* Annual Review of Psychology, 72, 415–438.